

Posudek školitele

Student: PhDr. Karel Staněk

V průběhu doktorského studia Karel Staněk trvale prokazoval adekvátní studijní předpoklady, důsledně dodržoval studijní plán a plnil své povinnosti, všechny předepsané zkoušky složil úspěšně a včas. Svě kvality prokázal především studiem rozsáhlého nepublikovaného pramenného materiálu v archivech Arquivo Histórico Ultramarino, Arquivo Nacional da Torre de Tombo a v Biblioteca Nacional v Lisabonu. Velký respekt také vyvolává množství pramenných edic, které při svém výzkumu rozsáhlým způsobem využil. Totéž lze říci o odborné literatuře, jíž autor prostudoval. V této souvislosti prokázal potřebný přehled a znalosti, neoponechal stranou žádný titul, který má pro zkoumanou problematiku podstatný význam.

Uvedené dispozice se pozitivně odrazily v předložené disertaci *Portugalský pokus o kolonizaci Šrí Lanky (1580–1630)*. Jak název napovídá, kolega Staněk se zaměřil na zkoumání průběhu a příčin neúspěchu portugalského pokusu kolonizovat zmíněný ostrov v uvedeném období. Portugalci dopluli na Šrí Lanku (Cejlon) již na počátku 16. století a začali se věnovat obchodu, posléze stále více zasahovali do místních poměrů, ale teprve po delší době, v 80. a 90. letech, se pokusili úplně ovládnout celý ostrov, což se jim vzhledem k odporu vládce Kandyjské říše a působení dalších faktorů nepodařilo a v roce 1658 byli z ostrova definitivně vytlačeni v důsledku zásahu Nizozemců.

Struktura práce je promyšlená a vyvážená. Autor text rozčlenil do sedmi kapitol, v nichž prezentuje a analyzuje vývoj podmínek na Šrí Lance i charakter a dopad změn v přístupu Portugalců, kdy byl jejich původní pouze obchodní zájem vystřídán snahou ovládnout Cejlon a učinit z něj zámořskou državu. Staněk pozoruhodným způsobem hodnotí základní aspekty a hlavní příčiny portugalského neúspěchu, které hledá a podle vlastních slov nachází v „*rovině demografické, vojenské, kulturně-spoločenské, etnické a náboženské*“. Povýšenecký přístup, tříštění zdrojů a nedostatek času k realizaci kolonizačního projektu – to byly další podstatné příčiny neúspěchu Portugalců.

Předložený text je nejen v českém prostředí, ale i v obecném kontextu výjimečným výsledkem. Autor nikdy neopomenul zasadit problémy do potřebných širších souvislostí, téma je z věcného i chronologického hlediska správně vymezeno. Jeho výzkum přinesl řadu pozoruhodných poznatků, což mu umožnilo dospět k novým závěrům. Jazyková kvalita textu je velmi solidní. Staňkův text ve všech základních aspektech splňuje požadavky kladené na disertační práce, proto ho doporučuji k obhajobě.

Poddubí 16. srpna 2014

Prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc.

Ústav světových dějin FFUK